

Agnieszka Ignasiak

Uniwersytet Szczeciński

Lokalna scena polityczna w Stargardzie Szczecińskim u progu kadencji 2014–2018

STRESZCZENIE W 2014 roku po raz pierwszy we wszystkich gminach, poza miastami na prawach powiatu, radni wybierani byli w okręgach jednomandatowych. Taki typ ordynacji miał ułatwić start małym komitetom, które nie miały porównywalnych możliwości z partiami politycznymi. Entuzjaści jednomandatowych okręgów wyborczych liczyli, że to przełoży się na silniejsze więzi przyszłych radnych z wyborcami i osłabienie pozycji silnych organów wykonawczych. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie lokalnej sceny politycznej w Stargardzie Szczecińskim w kontekście wskazanych oczekiwań. Artykuł przedstawia podział mandatów w radzie, a także zawiera analizę, która ukazuje, że lokalne komitety, pomimo wprowadzenia swoich przedstawicieli do organu uchwałodawczego, nie zdołały osłabić pozycji prezydenta i zmienić lokalnej sceny politycznej.

SŁOWA KLUCZOWE

WYBORY, WŁADZA
LOKALNA, PREZYDENT
MIASTA, RADA MIEJSKA

Wprowadzenie

Samorząd terytorialny odgrywa znaczącą rolę we współczesnej demokracji, a wspólnoty lokalne posiadają kompetencje do kształtowania w realny sposób lokalnej sceny politycznej i wyłaniania spośród siebie przedstawicieli, którzy mają je reprezentować w organie stanowiącym i kontrolnym. Rywalizacja w wyborach samorządowych jest jednym z najważniejszych warunków kształtowania i funkcjonowania systemu demokratycznego. Specyfiką wyborów samorządowych jest występowanie w rywalizacji wyborczej, obok ugrupowań partyjnych, również innych podmiotów, takich jak: jednostkowi kandydaci niezależni, powstałe wyłącznie dla celów wyborczych koalicje takich kandydatów, stowarzyszenia stawiające sobie za główny cel udział w rywalizacji wyborczej oraz stowarzyszenia, które rywalizację wyborczą traktują jako cel dodatkowy swojej działalności (Kurczewski 2008: 218). Natomiast bezpośrednim efektem wyborów jest ukształtowanie określonego układu sił politycznych (Antoszewski 1997: 227). Po blisko ćwierćwieczu funkcjonowania odrodzonego samorządu gminnego zmiany systemu wyborczego przyniosły radykalne efekty, m.in. w postaci wprowadzenia jednomandatowych okręgów, które stały się podsumowaniem i ukoronowaniem ewolucji samorządności w Polsce. Wybory samorządowe 2014 roku zasługują na szczególną uwagę z dwóch zasadniczych powodów. Po pierwsze, wybory odbywały się po pełnej kadencji władz samorządowych województwa w koalicji Platforma Obywatelska (PO) i Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) i siedmiu latach funkcjonowania rządu tej samej koalicji, co pozwoliło na przekonanie się, jak władze samorządowe zostały ocenione przez wyborców. Po drugie, wprowadzony ustawą z dnia 5 stycznia 2011 roku¹ nowy system jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin niebędących miastami na prawach powiatu (art. 418 § 1) poddany został pierwszej próbie.

Celem niniejszego tekstu jest analiza lokalnej sceny politycznej w mieście Stargard Szczeciński u progu kadencji i odpowiedź na pytania: Jak przedstawia się podział mandatów w radzie i czy nowa ordynacja doprowadziła do metamorfozy lokalnego systemu władzy? Opracowanie ma pewne ograniczenia – do analizy zostały wykorzystane dane z wyborów w 2014 roku w Stargardzie Szczecińskim.

Charakterystyka badanej gminy

Stargard Szczeciński jest trzecim co do wielkości miastem województwa zachodniopomorskiego. Zajmuje powierzchnię 4810 ha i liczy ok. 70 tys. mieszkańców². Położony jest nad rzeką Iną, w odległości 40 km od Szczecina. Miasto jest siedzibą powiatu stargardzkiego i gminy oraz siedzibą ponadgminnych jednostek administracji państwowej: sądu, prokuratury, urzędu skarbowego, policji i straży pożarnej oraz powiatowych struktur ogólnopolskich partii politycznych. Organem wykonawczym jest prezydent miasta, gdyż urząd ten istniał w Stargardzie Szczecińskim przed 1990 rokiem³. Dochody miasta na rok 2015 zostały ustalone w wysokości 210 412 395 zł (w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje około 3 tys. zł), co obrazuje, iż w mieście skupiona jest realna władza dysponująca znacznymi środkami finansowymi. Naczelnym celem prowadzonych inwestycji, oprócz poprawy warunków życia mieszkańców miasta, jest nieustanne zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, co ma bezpośrednie przełożenie na pobudzenie rynku pracy. Dzięki tak prowadzonej

¹ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy, Dz.U. 2011, nr 21, poz. 112.

² Oficjalna strona miasta Stargard Szczeciński: <http://www.stargard.pl/miasto>.

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95 z późn. zm., art. 26, ust. 4.

polityce w Stargardzie funkcjonują dwa parki przemysłowe: Stargardzki Park Przemysłowy i Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii. Poziom bezrobocie w styczniu 2015 roku wynosił 7,6%⁴.

Jednomandatowe okręgi wyborcze

Ustanowienie jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin niebędących miastami na prawach powiatu w kodeksie wyborczym w przypadku Stargardu Szczecińskiego wydaje się nie do końca rozwiązaniem sprzyjającym reprezentatywności organów ze względu na znaczną liczbę mieszkańców, która nie posiada swoich przedstawicieli w organie stanowiącym. W jednostkach terytorialnych na prawach powiatu często o znacznie mniejszej liczbie uprawnionych do głosowania (np. Świnoujście) przedstawiciele do rady są nadal wybierani systemem proporcjonalnym. Kryterium demograficzne zostało więc zastąpione kryterium statusu gminy. Sami wnioskodawcy zmian prawa wyborczego argumentowali, że ocena oparta na porównaniu systemów wyborczych pozwoli określić ich wpływ na funkcjonowanie rad gmin⁵.

W celu przeprowadzenia wyborów, zgodnie z Kodeksem wyborczym, Rada Miejska w Stargardzie Szczecińskim dokonała uchwałą nr XXII/255/2012⁶ z dnia 3 października 2012 roku podziału gmin na jednomandatowe okręgi wyborcze. Podziału miasta na okręgi wyborcze dokonano przy zachowaniu jednolitej normy przedstawicielstwa, obliczonej przez podzielenie liczby mieszkańców gminy przez liczbę wybieranych radnych. Liczba mieszkańców Stargardu Szczecińskiego 30 września 2012 roku wynosiła 66 944 osoby. Otrzymała liczbę przedstawicielstwa w tym przypadku to 2909 osób, gdyż ustawowy⁷ skład rady wynosi 23 osoby. W okręgach na mandat przypadała od 1875 do 4175 wyborców.

Wybory samorządowe

Elekcja gminnych władz samorządowych na nowych zasadach nie przyniosła, na co z pewnością liczyli entuzjaści jednomandatowych okręgów, istotnego wzrostu zainteresowania wyborami w postaci wyższej frekwencji wyborczej. Była ona stosunkowo niska, być może spowodowane jest to tym, że Polska staje się „demokracją bez obywateli”, co prognozował kiedyś Paweł Śpiewak (2001). W I turze wyborów wzięło udział 36,17%⁸ uprawnionych do głosowania, tj. o półtora punktu procentowego mniej niż cztery lata wcześniej w wyborach samorządowych. Sugeruje to brak wpływu jednomandatowych okręgów wyborczych na zainteresowanie głosowaniem i gotowość wzięcia w nim udziału. Wyjaśnieniem tego stanu rzeczy może być zadowolenie ludzi z istniejącej sytuacji i przeświadczenie, że polityka lokalna funkcjonuje prawidłowo, więc nie ma sensu rezygnować z własnych absorbujących zajęć (Panicz 2011). Możliwe jest także inne wyjaśnienie. Być może znaczna liczba komitetów wyborczych i kandydatów, a co za tym idzie, stosunkowo nieostra rywalizacyjność sprawiły, że część obywateli miała kłopot ze znalezieniem swoich wybrańców, co w konsekwencji zniechęcało do uczestnictwa w wyborach (Wojtasik 2010). W II turze frekwencja

⁴ Dane wg Powiatowego Urzędu Pracy, <http://www.pupstargard.pl/getattachment/Urzad/Analizy-i-statystyki/Statystyka/miasta-gminy2015.pdf> (8.03.2015).

⁵ Sejm RP VI kadencji, druk sejmowy nr 1568, s. 143.

⁶ <http://bip.um.stargard.pl/uchwaly/2012/2012-10-30/uxxii-255.pdf>.

⁷ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95 z późn. zm., art. 17.

⁸ Obliczenia własne na podstawie danych opublikowanych przez Państwową Komisję Wyborczą, <http://pkw.gov.pl/wizualizacja-wyborow-samorzadowych-samorzad-2014/> (9.03.2015).

była jeszcze niższa – wyniosła 29,95% – co spowodowane było najprawdopodobniej utratą w I turze wybranego kandydata i rezygnacją z głosowania na tych, którzy pozostali w II turze. Najciekawszy jest jednak polityczny wymiar tego wyniku. Sławomir Pajor, ubiegający się już po raz czwarty o reelekcję, zdobył w I turze 9098 głosów, przed II turą otrzymał oficjalne poparcie PiS⁹, którego kandydat do fotela prezydenckiego zdobył w I turze 2896 głosów, nie przełożyło się to jednak na wynik S. Pajora w II turze wyborów. W porównaniu z głosowaniem w I turze jego poparcie zwiększyło się tylko o 79 głosów. To odzwierciedla przede wszystkim wpływ dwóch okoliczności. Po pierwsze, sympatycy PiS zrezygnowali z uczestnictwa w II turze wyborów, nie przyjmując zapewnień działaczy tej partii, że jest ono dla dobra mieszkańców. Dla nich barierą było kandydowanie prezydenta ze wspólnego komitetu z PO. Po drugie, sympatycy PiS uczestniczyli w II turze wyborów, lecz oddali swoje głosy na kandydata bezpartyjnego Marcina Przepiórę. W sumie o urząd prezydenta miasta ubiegało się pięciu kandydatów. Wspomniany S. Pajor, ubiegający się już po raz czwarty o reelekcję, startował z dość „egzotycznego” komitetu, pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Sławomira Pajora i Zofii Ławrynowicz, czyli w koalicji z PO¹⁰. Przymiotnik „egzotyczny” jest o tyle uzasadniony, że przez całą kadencję 2010–2014 PO była w opozycji do urzędującego prezydenta, pomimo zdobycia dziewięciu mandatów. Powodem, dla którego S. Pajor zdecydował się na ten mariaż, mogła być dystrybucja środków unijnych, zarówno z perspektywy finansowej na lata 2007–2013, jak i przyszłej. Dowodem na poparcie powyższej tezy jest to, że na cztery dni przed upływem terminu na zgłaszanie list kandydatów na radnych prezydent miasta i marszałek województwa podpisali umowę na dofinansowanie zakupu trzech nowych autobusów miejskich, mimo iż stargardzki projekt uzyskał mniej punktów od zgłoszonego przez Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe Dąbie¹¹.

Dlaczego partia rządząca drugą kadencję zdecydowała się na zrezygnowanie z własnego komitetu i niewystawianie kandydata? Odpowiedź na to pytanie może mieć związek ze strukturami powiatowymi tej partii, które od kilku lat targane są różnymi rozłamami¹², czego skutkiem jest brak poważnego kandydata, mającego szansę rywalizacji z urzędującym włodarzem. Najpoważniejszym rywalem S. Pajora był M. Przepióra, startujący z listy Bezpartyjni Komitet Wyborczy Wyborców Marcina Przepióry – Liga Powiatu Stargardzkiego. Główny trzon tego Komitetu stanowili ludzie związani wcześniej z PO, którzy opuścili jej szeregi wraz ze starostą Waldemarem Gilem w proteście przeciwko powadzonej przez lokalne struktury partii polityce. Kandydaci partyjnych komitetów PiS i SLD Lewica Razem zdobyli poparcie odpowiednio 14,95% i 13,98% ważnych głosów. Byli po prostu reprezentantami ogólnopolskich partii, którym nie wypadało nie wystawiać swoich kandydatów. Najmniejszym poparciem cieszył się kandydat Komitetu Wyborczego Wyborców Wspólnie dla Stargardu Edward Kormański, zdobywając tylko 477 głosów.

Do wyborów do rady miejskiej zarejestrowało się 11 komitetów wyborczych. Trzy z nich były komitetami ogólnopolskimi: PSL, PiS oraz Sojusz Lewicy Demokratycznej Lewica Razem. Natomiast komitety wyborcze wyborców były zarejestrowane pod nazwami: Wspólnie dla Stargardu, Wolność i Normalność, Nasz Stargard, Stargard w Moim Sercu, Moje

⁹ K. Nieradka, *W Stargardzie PiS i PO popierają tego samego kandydata*, <http://radioszczecin.pl/1,118487,w-stargardzie-pis-i-po-popieraja-tego-samego-kan> (8.03.2015).

¹⁰ Zofia Ławrynowicz jest posłanką PO i przewodniczącą struktur powiatowych tej partii.

¹¹ S. Orlik, *Stargard zgarnął kasę na autobusy 2014*, <http://radioszczecin.pl/1,116665,stargard-zgarnal-kase-na-autobusy> (8.03.2015).

¹² P. Styczewski, *Rozłam w stargardzkiej Platformie Obywatelskiej*, <http://radioszczecin.pl/1,68651,rozlam-w-stargardzkiej-platformie-obywatelskiej> (8.03.2015).

Osiedle Wojciecha Seredyńskiego, Komitet Wyborczy Wyborców Anety Kremer-Seredyńskiej oraz wymienione wcześniej Komitety Wyborcze Wyborców Marcina Przepióry – LPS oraz Sławomira Pajora i Zofii Ławrynowicz. Maksymalną liczbę kandydatów zarejestrowały cztery komitety: PiS, SLD Lewica Razem, Stargard w Moim Sercu oraz Sławomira Pajora i Zofii Ławrynowicz, po jednym kandydacie w 23 okręgach. Pozostałe komitety zarejestrowały następującą liczbę osób: PSL – 5, Wspólnie dla Stargardu – 22, Wolność i Normalność – 3, Nasz Stargard – 6, Moje Osiedle Wojciecha Seredyńskiego –1, Anety Kremer-Seredyńskiej –1, Marcina Przepióry – LPS – 18. Porównując wybory z 2014 roku do wyborów, które odbyły się w 2010 roku, należy wskazać, że w 2010 roku swoich kandydatów na radnych zarejestrowało pięć komitetów. Można zatem stwierdzić, że wprowadzenie jednomandatowych okręgów zwiększyło, i to znacznie, liczbę komitetów wystawiających kandydatów na radnych, powodując rozdrobnienie lokalnej sceny politycznej już na etapie wyborów.

Stargard Szczeciński to miasto, w którym zdecydowany sukces odniosły komitety lokalne. Ugrupowania lokalne zdobyły ponad 74% mandatów. Zwycięskie komitety lokalne to zaplecze polityczne urzędującego prezydenta i jego głównego kontrkandydata, z którym walczył w II turze wyborów. Wygrał zdecydowanie komitet Bezpartyjnych Marcina Przepióry – LPS, wprowadzając do rady sześciu radnych, z liczbą głosów 2932, co stanowi 15,9%. Sławomir Pajor wprowadził do rady tylko czterech radnych (plus dwie osoby z koalicyjnej PO), którzy wspólnie uzyskali poparcie w postaci 4672 głosów, czyli 25,34%. Do 23-osobowej rady partie polityczne wprowadziły ośmiu radnych, po trzech PiS, z liczbą głosów na listy 3768 (20,44%), i SLD, przy poparciu 2482 osób (13,46%) oraz dwójka członków PO, startująca ze wspomnianego komitetu, zdobywając 3,28% wszystkich głosów. Z pozostałych komitetów tylko trzem udało się wprowadzić radnych do organu stanowiącego i kontrolnego, były to: Nasz Stargard – 2, Stargard w Moim Sercu – 2 i Moje Osiedle Wojciecha Seredyńskiego – 1.

Stargard Szczeciński jest przykładem miasta, w którym okręgi jednomandatowe wzmocniły lokalne partie władzy¹³. Wyraźnie widocznych jest również 7% głosów zmarnowanych, czyli oddanych na komitety, które nie zdobyły ani jednego mandatu. Zmiana systemu wyborczego sprawiła, że zaplecze prezydenta straciło w jednym z okręgów mandat w wyniku losowania¹⁴. Interesującą kwestią jest reprezentacja kobiet w radzie gminy, która wzrosła z pięciu do dziewięciu pań, pomimo niemożności zastosowania parytetów¹⁵. Udział ich w stosunku do udziału kobiet kandydujących wynosi 18%. Mierny wynik wyborczy partyjnych komitetów wyborczych może mieć związek ze strukturami partyjnymi, głównie za sprawą parlamentarzystów¹⁶, którzy nie potrafili zbudować struktur na tyle silnych, żeby zdominowały również lokalną scenę polityczną. Nowa ordynacja wyborcza spowodowała spadek udziału radnych reprezentujących partie polityczne z 70% w roku 2010 do 35% w 2014 roku, z tym że z części niezależnych radnych tylko ośmiu nie należało wcześniej do ugrupowań partyjnych.

¹³ Całą kadencję 2010–2014 rządziło stowarzyszenie prezydenta w koalicji z PiS i SLD, natomiast LPS rządziła w powiecie.

¹⁴ Stosownie do art. 443 § 2 Kodeksu wyborczego w sytuacji, w której dwóch lub więcej kandydatów otrzyma równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, o wyborze decyduje większa liczba obwodów, w których kandydaci otrzymali największą liczbę głosów, a gdyby i liczby obwodów były równe, to rozstrzyga losowanie.

¹⁵ Zgodnie z art. 425 § 3 Kodeksu wyborczego na listach do rad miast na prawach powiatu, powiatów, sejmików województw i warszawskich dzielnic musi się znaleźć po co najmniej 35% mężczyzn i kobiet.

¹⁶ Platforma Obywatelska ma dwóch parlamentarzystów: posła i senatora, PiS ma posła, SLD nieprzerwanie w latach 1992–2005 miał posła.

Największa radość z wyborów panowała w LPS. Sześć mandatów w radzie i nadzieja na wygrana w II turze wyborów prezydenckich spowodowały jeszcze większą mobilizację członków, tym bardziej że dalsze rządzenie w powiecie Waldemara Gila zostało zagrożone uzyskaniem tylko pięciu mandatów. Lokalne struktury PiS zmniejszyły stan posiadania w magistracie o jeden mandat. Lewica niezmiennie pozostała z trzema radnymi. Największym rozczarowaniem był wynik PO, która utraciła znaczną część swojego elektoratu. Przez dwie kadencje wprowadzała do rady po dziewięciu radnych, wybory w 2014 roku okazały się więc druzgocącą porażką. W otoczeniu S. Pajora zaczęły pojawiać się głosy, że błędem był wspólny komitet z PO, stąd też przed II turą wyborów widoczne było zdystansowanie się prezydenta od tej partii.

W radzie utworzyło się 5 klubów radnych¹⁷: klub, będący zapleczem prezydenta Stargard XXI i PO, klub LPS, SLD, PiS. Radni z komitetu Nasz Stargard utworzyli klub z radnym W. Seredyńskim. Powszechne zdziwienie wzbudziła radna z Ligi Powiatu Stargardzkiego, która nie wstąpiła do klubu – pozostała niezrzeszona. Czternastu radnych objęło swoje funkcje po raz pierwszy. Najwięcej doświadczonych radnych ma klub Stargard XXI i PO – tylko jedna osoba w tym klubie nie ma doświadczenia samorządowego. SLD i PiS mają doświadczonych przewodniczących klubów i po dwóch nowych członków. Klub Nasz Stargard powstał z inicjatywy Marcina Badowskiego, który kiedyś był przewodniczącym powiatowych struktur PO i jej kandydatem na prezydenta miasta w 2010 roku. W Lidze Powiatu Stargardzkiego, oprócz Marcina Przepióry, jest tylko jeden radny, który pełnił tę funkcję w poprzedniej kadencji.

Kolejną fazą rywalizacji politycznej w analizowanym samorządzie był podział władzy w radzie miejskiej, a zwłaszcza wybór przewodniczącego i wiceprzewodniczących rady oraz przewodniczących komisji.

Pierwsze posiedzenie rady komisarz wyborczy zwołał na dzień 1 grudnia 2014 roku, a więc już po II turze wyborów. Ubiegający się o reelekcję urzędujący prezydent zachował swój urząd, mógł zatem przystąpić do budowania stabilnego zaplecza na kolejne cztery lata. Polityk ten od momentu restytucji samorządu w 1990 roku piastował¹⁸ różne funkcje w organach samorządu terytorialnego i posiadał ogromne możliwości koalicyjne. Za swojego głównego przeciwnika miał nie tylko M. Przepiórę, który pełnił funkcję radnego tylko jedną kadencję, lecz także byłego prezydenta miasta i starostę stargardzkiego W. Gila, twórcę i przewodniczącego Stowarzyszenia Samorządowego Liga Powiatu Stargardzkiego, który ze względu na swoje wcześniejsze decyzje takiej zdolności nie posiadał¹⁹.

Sławomir Pajor w swoim zapleczu miał sześciu radnych, do spokojnego rządzenia potrzebował kolejnych co najmniej sześciu głosów. Mogły mu je zapewnić ugrupowania partyjne, które w kadencji 2010–2014 stanowiły również jego zaplecze polityczne. Już po I turze wyborów PiS ogłosił jego oficjalnie poparcie, SLD oficjalnie nie poparł żadnego z kandydatów, zaapelował tylko do swoich wyborców o udział w wyborach. Prezydentowi elektowi nie na rękę było dopuszczenie do udziału w rządzeniu Amadou Sy, który był jego konkurentem z SLD do fotela prezydenckiego, ale wiedział, że tylko ugrupowania partyjne są w stanie wziąć na siebie odpowiedzialność za podejmowanie niepopularnych uchwał, tym

¹⁷ Statut Miasta (§ 43, ust. 3) mówi, że powołanie klubu wymaga zrzeszenia w nim co najmniej trzech radnych.

¹⁸ S. Pajor był m.in. przewodniczącym Rady Miejskiej w Pырzycach i radnym Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

¹⁹ Wcześniejsze rządy W. Gila jako starosty skonfliktowały go z PO, SLD i PSL – chodziło o podział władzy w radzie powiatu.

bardziej że w grę nie wchodziły żadne zmiany personalne w urzędzie i na stanowiskach wiceprezydentów. Rozmowy koalicyjne pomiędzy elektem a partiami trwały bardzo krótko, wszędzie panował ogólny entuzjazm w sprawie wejścia w koalicję i możliwości współuczestniczenia w rządzeniu.

W pierwszej sesji udział brało 23 radnych. Na stanowisko przewodniczącego została zgłoszona tylko jedna kandydatura, z zaplecza S. Pajora. Osobę tę wybrano w pierwszym głosowaniu, poparło ją 12 radnych, 6 było przeciw, a 4 wstrzymało się od głosu, 1 głos był nieważny²⁰. Po raz pierwszy w historii miasta piastowanie tej funkcji powierzono kobiecie. Funkcje wiceprzewodniczących przypadły w udziale przewodniczącemu klubu PiS Zdzisławowi Wilkowi i przewodniczącemu klubu radnych SLD Amadou Sy. Obaj otrzymali po 12 głosów. Liga Powiatu Stargardzkiego dwukrotnie zgłaszała swoją przedstawicielkę, Edytę Domińczak, która otrzymywała po 11 głosów poparcia – i mimo bezskutecznych zabiegów klubu postanowiła zostać radną niezrzeszoną.

Wydarzenia na scenie politycznej Stargardu Szczecińskiego u progu VII kadencji były kontynuacją rywalizacji politycznej z kadencji 2010–2014. Konsolidacja opozycji w głosowaniach nad składem prezydium rady mogła zapowiadać konfrontacyjny przebieg kolejnej kadencji stargardzkiego samorządu. Niespodziewanie druga sesja Rady Miejskiej, zwołana również przez komisarza wyborczego w celu złożenia przez prezydenta ślubowania, pokazała, że radni Ligi Powiatu Stargardzkiego zostali pozostawieni przez swojego przewodniczącego bez merytorycznego wsparcia. Waldemar Gil musiał skupić się na ratowaniu swojej pozycji w powiecie, a Marcin Przepióra po przegranej rywalizacji stał się dla niego mało znaczący. Wybór przewodniczących i składów osobowych komisji przeprowadzany na drugiej sesji ujawnił bezradność Ligi²¹. Stałych komisji w radzie jest pięć. Przewodniczącą i wiceprzewodniczącą komisji rewizyjnej, zgodnie z § 24 ust. 3 Statutu Miasta, wybrała rada. Przewodniczącym został Michał Bryła z PO, a wiceprzewodniczącym Mariusz Smuga z PiS. Za radną Mariolą Ładą-Siwięc, zgłaszaną w obu przypadkach przez klub Ligi Powiatu Stargardzkiego, głosowało 9 radnych.

Pozostałe 4 komisje wybierały same spośród siebie przewodniczących i wiceprzewodniczących. Przewodniczącym komisji budżetu finansów i rozwoju został Czesław Kwiatkowski (Stargard XXI), a wiceprzewodniczącym Marcin Badowski, przewodniczący klubu Nasz Stargard. Przewodniczenie komisji oświaty, kultury i sportu przypadło Mariuszowi Nosłowi (Stargard XXI), a wiceprzewodniczenie Małgorzacie Rybickiej z PiS. Pracom komisji społecznej przewodzi Krystyna Smolarek (Stargard XXI), której zastępcą jest Anna Rybak z SLD. Komisja gospodarcza kierowana jest przez Krzysztofa Pakulskiego (Nasz Stargard) i Edytę Domińczak (bez przynależności klubowej).

Kolejnym sprawdzianem dla nowo powstałej koalicji w Radzie Miejskiej w Stargardzie było głosowanie w sprawie uchwalenia budżetu miasta na rok 2015, które odbyło się 29 grudnia 2014 roku. Po dość krótkiej, merytorycznej dyskusji rada większością głosów, przy osiemnastu głosach za i pięciu wstrzymujących się, podjęła uchwałę. Partykularyzm, który mógł być spowodowany wejściem do rady reprezentacji grup mogących odczuwać wcześniejszą marginalizację, został tym samym zniwelowany. Przykładem partykularyzmu jest Stargard w Moim Sercu, komitet reprezentujący lokalne środowisko gospodarcze, głównie

²⁰ Protokół I sesji Rady Miejskiej, odbytej w dniu 1 grudnia 2014, <http://bip.um.stargard.pl/index.php?id=selectd&-data=2014-12-01>.

²¹ Protokół II sesji Rady Miejskiej, odbytej w dniu 8 grudnia 2014 roku.

kupców, już wcześniej protestujących przeciw zleceniu opracowania planów zagospodarowania przestrzennego²², nie do końca rozumiejąc całą procedurę.

Największym beneficjentem, pomimo dotkliwej porażki, okazała się PO, zdobywając niespełna 13% głosów całego komitetu. Partia ta może pochwalić się przewodniczącym rady i przewodniczącym najważniejszej komisji. Taki stan rzeczy wydaje się nie wynikać z wcześniejszych ustaleń środowisk, które wchodziły w skład klubu, lecz z atrybutów charakteryzujących jego członków²³. Poza tym stargardzianie okazali się społecznością przyzwyczajoną do specyfiki odtwarzania lokalnego układu politycznego, który w opinii mieszkańców zaspokaja fundamentalne potrzeby, więc nie należy zmieniać istniejącego stanu rzeczy. Na podkreślenie zasługuje fakt, że odbyło się to przy dużej aktywności mediów, które przez całą kampanię były raczej nieprzychylnie prezydentowi²⁴.

Można zatem stwierdzić, że ruchy miejskie nie mają większego znaczenia na lokalnej scenie politycznej Stargardu. Powstałe na użytek wyborów samorządowych, skupiające się wokół jednego czy dwóch aktywistów, działają niezależnie od siebie lub czasem wręcz przeciw sobie. Brak porozumień czy koalicji spowodował rozproszenie głosów w wyborach i pierwszych głosowaniach w radzie. Akcentowanie społecznego charakteru, bazującego na niechęci mieszkańców do partii politycznych kojarzonych z władzą centralną, oraz dzielenie walczących o mandaty na obóz obrońców układu politycznego i obóz zwolenników zmian, okazało się mało skuteczne. Wprawdzie pojawiły się na lokalnej scenie nowe podmioty, lecz pod ich szyldami występowali również politycy, którzy spodziewali się w ten sposób uzyskać znacznie lepsze rezultaty²⁵.

Podsumowanie

Analizując stargardzką scenę polityczną u progu kadencji 2014–2018, uzupełnioną wynikami badań elekcji, daje się zauważyć silną pozycję urzędującego prezydenta, który jest rzeczywistym liderem, skupiającym wokół siebie całe życie polityczne miasta, gdyż to właśnie organ wykonawczy stanowi rzeczywiste centrum decyzyjne. Stąd partie nawet za cenę chwilowej krytyki zawiązują koalicje, biorąc udział w sprawowaniu władzy. W ten sposób stabilność występuje również w radzie, ponieważ polityka oznacza „zdolność do tworzenia układów władania, kompetencji oraz stosunków społecznych umożliwiających działania celowe” (Pietraszewski 1983: 72), a celem jest sprawowanie władzy. Znacznie łatwiej jest przecież wygrać wybory, mając własnego przewodniczącego czy wiceprzewodniczącego rady. Swoją szansę uzyskania mandatu radnego wykorzystały osoby znane w środowisku lokalnym – i to zarówno radni poprzednich kadencji, jak i liderzy komitetów lokalnych.

Wszystko wskazuje na to, że polityczne oblicze gminy w całej kadencji pozostanie bez zmian, gdyż nowa elita nie będzie w stanie działać w bardziej wyrazisty sposób, a jej formy aktywności ukierunkowane będą raczej na zaznaczanie swojej obecności²⁶ niż na punktowanie rządzącej koalicji. Niewykluczone, że dla większości członków lokalnych komitetów start w wyborach był pierwszym etapem wspólnej pracy na rzecz miasta, która w przyszłych elekcjach może doprowadzić – w myśl słów Juliana Auleytnera, że źródłem poli-

²² P. Dłużak, *Kupcy protestują*, <http://24kurier.pl/Aktualnosci/Region/Stargard-Szczecinski/Kupcy-protestuja> (8.03.2015)

²³ Lokalnie to PO w swych szeregach skupia wykształconych, kreatywnych i energicznych ludzi.

²⁴ T. Cywka, *Pajor vs Przepióra – ostatnie starcie...*

²⁵ Chodzi o byłych działaczy PO w LPS Marcina Badowskiego, również członka PO, w klubie Nasz Stargard, czy byłych działaczy lewicy w Komitecie Prezydenta.

²⁶ MM, *Daleka jak ser szwajcarski*, <http://wiadomosci.rii.pl/index.php?H=5&HH=11381&title,%20Daleka,%20ulica,%20droga%20gminna,%20prezydent,%20remont,%20budowa%20drogi,%20Stargard> (8.03.2015).

tyki jest „sprzeczność i rozbieżność interesów oraz aspiracji grupowych, wynikająca ze zróżnicowania społeczeństwa” (Auleytner 2004: 20) – do ostrej rywalizacji i zmiany układu sił na lokalnej scenie politycznej. Ponadto analiza wykazała, że nowa ordynacja nie doprowadziła do metamorfozy lokalnego systemu władzy w Stargardzie Szczecińskim.

ŹRÓDŁA NORMATYWNE

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy, Dz.U. 2011, nr 21, poz. 112 z późn. zm.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95 z późn. zm.

Statut Miasta http://bip.um.stargard.pl/strony//statut_miasta23092014.pdf.

INNE ŹRÓDŁA

Wybory samorządowe 2014, PKW, <http://wybory2014.pkw.gov.pl/pl/wyniki/gminy/view/321401>.

Sejm RP VI kadencji, druk sejmowy nr 1568.

OPRACOWANIA

Antoszewski A. 1997, *Systemy wyborcze*, w: A. Antoszewski, R. Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, s. 268–280.

Auleytner J. 2004, *Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa.

Kowalczyk K. 2015, *Wybory samorządowe w 2014 roku w Szczecinie*, Soft Vision, Szczecin.

Kurczewski J. 2008, *Antypolityka jako polityka bez partii*, w: *Oblicza lokalności. Ku nowym formom życia lokalnego*, red. J. Kurczewska, Wydawnictwo IFIS PAN, Warszawa, s. 217–238.

Lipset S.M. 1995, *Homo politicus. Społeczne podstawy polityki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Panicz U. 2011, *Frekwencja wyborcza a stan polskiej demokracji*, „Refleksje”, nr 4, s. 107–123.

Pietraszewski W. 1983, *Podstawy informacyjne planowania przestrzennego*, PWN, Warszawa.

Wiatr J. 1999, *Socjologia polityki*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.

Wojtasik W. 2010, *Drugorzędność wyborów samorządowych w teorii i badaniach empirycznych*, w: *Rola samorządu terytorialnego w procesie modernizacji polski*, red. M. Barański, A. Czyż, S. Kubas, Wydawnictwo Śląsk, Katowice, s. 251–267.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

Cywka T., *Pajor vs Przepióra – ostatnie starcie*, http://www.wiadomosci.rii.pl/index.php?H=0&-COMMENT=marcin%20przepi%F3ra&id_wiadomosci_1=11157 (8.03.2015).

Dłużak P., *Kupcy protestują*, <http://24kurier.pl/Aktualnosci/Region/Stargard-Szczecinski/Kupcy-protestuja> (8.03.2015).

<http://bip.um.stargard.pl/uchwaly/2012/2012-10-30/uxxii-255.pdf>.

MM, *Daleka jak ser szwajcarski*, <http://wiadomosci.rii.pl/index.php?H=5&HH=11381&title,%20Daleka,%20ulica,%20droga%20gminna,%20prezydent,%20remont,%20budowa%20drogi,%20Stargard> (8.03.2015).

Nieradka K., *W Stargardzie PiS i PO popierają tego samego kandydata*, <http://radioszczecin.pl/1,118487,w-stargardzie-pis-i-po-popieraja-tego-samego-kan> (8.03.2015).

Orlik S. 2014, *Stargard zgarnął kasę na autobusy*, <http://radioszczecin.pl/1,116665,stargard-zgarnal-kase-na-autobusy> (8.03.2015).

Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie Szczecińskim <http://www.pupstargard.pl/getattachment/Urząd/Analizy-i-statystyki/Statystyka/miasta-gminy2015.pdf>.

Protokół I sesji Rady Miejskiej odbytej w dniu 1 grudnia 2014, <http://bip.um.stargard.pl/index.php?id=selectd&data=2014-12-01>.

Protokół II sesji Rady Miejskiej odbytej w dniu 8 grudnia 2014, <http://bip.um.stargard.pl/index.php?id=selectd&data=2014-12-08>.

Styczewski P., *Rozłam w stargardzkiej Platformie Obywatelskiej*, <http://radioszczecin.pl/1,68651,-rozlam-w-stargardzkiej-platformie-obywatelskiej> (8.03.2015).

Śpiewak P., *Pokolenie bez obywateli*, „Tygodnik Powszechny” 2001, <http://www.tygodnik.com.pl/numer/2744/spiewak.html> (8.03.2015).

LOCAL POLITICAL SCENE IN STARGARD SZCZECIŃSKI AT THE BEGINNING OF THE 2014–2018 TERM OF OFFICE

KEYWORDS

ELECTION, LOCAL
GOVERNMENT, PRESIDENT
OF A TOWN, CITY COUNCIL

SUMMARY In 2014 in all communes (except for cities with county rights) councillors were elected in single-member constituencies for the first time. This type of electoral system was intended to help small committees (without such potential as political parties) to participate in elections. Supporters of single-member constituencies hoped that it would lead to stronger bonds between future councillors and their constituents, as well as weaken the strong executive bodies' position. The purpose of this paper is to present the local political scene in Stargard Szczeciński in relation to the expectations mentioned hereinabove. The author described the distribution of seats in the city council. Moreover, the author presented an analysis indicating that local committees did not manage to weaken the president's position and change the local political scene, despite gaining seats for their representatives in the legislative body.